

PO ŠTYROCH

— po dvoch — po troch

zo zbierky ilustrácií TOTO! je galéria

Otokar Bachorík - Viera Bombová - Štefan Cpin -
Jarmila Čihánková - Ferdinand Hložník - Katarína Hutníková -
Lubomír Kellenberger - Martin Kellenberger - Alojz Klimo -
Miloš Kopták - Vladimír Král - Petra Lukovicsová -
Pavel Maňka - Martina Matlovičová - Mária Nerádová -
Lubo Paľo - Ivan Popovič - Ján Švec - Irena Tarasová -
Bystrík Vančo - Blanka Votavová

Poznáte predsa tú hádanku. Nie? Vy ste ako dieťa nečítali staré grécke báje? Neviete kto bola Sfinga a prečo sa spýtala Oidipa: „Kto chodí ráno po štyroch, na obed po dvoch a večer po troch“? Ani to, že jej odpovedal: „Predsa človek! Ten najskôr potrebuje aj ruky aj nohy, aby sa vôbec dokázal posunúť, potom dlho, vzpriamene, ľahko a rýchlo kráča a na konci života spomalí, opiera o palicu.“

„Jasné!“ povieťe si. „Úplne to vidím!“

A pred očami máte ilustrácie.
Lenže ktoré?

Tie perokresby Vladimíra Droppu, čo vyšli v roku 1933 vo vydavateľstve Tranoscus? Alebo tie čierno – sivé, až temné, zo 60-tych rokov od Hermíny Melicharovej? Vydali ich Mladé letá v roku 1966 a hneď po nich aj inú verziu: priamočiare kresbomalby Václava Fialu. Tie predsa musíte poznať, ak máte od štyridsiť do sedemdesiat, boli to desaťtisíce výtlačkov. Alebo ešte tú farebnú divočinu od Svetozára Mydla z vydavateľstva Buvik z 90-tiek.

Každý a každá z vás by ste odpovedali inak: podľa toho, koľko máte rokov, čo ste mali doma v knižnici, ale aj s kým ste si čítali a požičiavali knihy.

Je to taká mágia.
Osobná stopa.
Príbeh v príbehu.

Knižná dizajnérka Mária Rojko raz povedala: „*Na príbeh zabudnete, obrázky v hlave zostanú.*“

Tie stretnutia s výtvarným umením sú vlastne letmé, netrvajú dlho: už pred štvrtstoročím Lisa F. Smith a Jeffrey K. Smith skúmali v newyorskom Metropolitan Museum of Art koľko sa „vydržíme“ pozeráť na jeden obraz. Vyšlo im, že v priemere je to 27 sekúnd. Dokonca v mediáne ešte menej – ten leží niekde okolo 17. Ale ešte zaujímavejšie bolo ich zistenie, že to „ako dlho sa pozeráte“ vôbec nesúvisí s tým, či ste muž alebo žena, ani s tým, koľko máte rokov, alebo aké vzdelanie. Dôležité je to, či sa pozeráte „s niekým“.

Náš vzťah k čítaniu nevzniká len tak, hneď.
Učíme sa rozumieť príbehom.

Najskôr, keď ešte nepoznáme písmenká, alebo len sla-bi-ku-je-me, nás viac než čokoľvek iné fascinujú farby, aj tvary. Akí sme nadšení, keď sa nám podarí napodobniť obľúbené obrázky! Keď dokážeme, že sa naše čarbanice v omaľovánkach len zľahka dotýkajú čiernej linky. Alebo keď sústredene vytvoríme na papieri takmer „to isté“ ako vidíme v knižke.

Preto sme si na tejto výstave čupli.
Doslova.

Znížili sme sa k veľmi malým deťom a skúsili sme zo zbierky TOTO! je galéria vybrať to, čo by zaujalo práve ich.

Najskôr asi picture booky o *Brlôžkoch*, v ktorých žijú lesné zvieratká, úplne bez slov, od Márie Nerádovej. Ale aj omaľovánka o (bratislavskom) *Letisku*, ktorú vytvoril fanatik do lietania a konštruktivista Pavel Maňka. *Mimi od rána do večera*, hravá knižka o každodennosti od Petry Lukovicovej a vlastne jej veľmi podobná, len o polstoročie staršia *Ňuňa je sama doma* od Ireny Tarasovej. Aj „ten žltý“ *Šlabikár* Ferdinanda Hložníka, z ktorého sa učili čítať deti od 60-tych po 90-te roky a *Prvý venček*, kniha ľudových rozprávok, ktorú prváci a prváčky dlho nachádzali na laviciach, keď po prvý raz prišli do školy. Priložili sme k nej aj *Janka Hraška*. Veď je také fascinujúce porovnávať – ako sa na rovnaký príbeh pozreli (kedysi) Štefan Cpin a (teraz) Vladimír Král.

Nájdete tu smiešne veci ako *Slnko v konzerve* Otokara Bachoríka, alebo ilustrácie o vílach Lomničke a Slabejke od maliara *Hlavičku*, vlastne od Ivana Popoviča, ktorý si ho vymyslel v trochu hranom a trochu animovanom filme. A ilustrácie z detských časopisov – *Slniečka* aj *Bublíny* od Kataríny Hutníkovej.

Ako pôjdete výstavou, hrdinky a hrdinovia príbehov budú rásť. Budú pribúdať slová, aj dej bude zložitejšie prerozprávať.

Tak sa to u nás mieša, ako v naozajstnej knižnici: chvíľu pozeráte na *Zverinec na siedmom poschodí* od Ľuboslava Paľa, potom na doslova vysnívanú *Rozprávku o Snehulienku* Jany Sitekovej-Kiselovej, *Včelára* Miloša Koptáka. Vidíte minimalistické žltočierne japonské rozprávky *Chlapec z broskyne* od Ľubomíra Kellenbergera aj farebne rozšafnú knižku *Emil a detektívi* od jeho syna Martina. Až sa zastavíte pri detských encyklopédiách Jána Šveca.

Ilustrácie okolo vás sú vytvorené rôznymi technikami – ceruzkami, perami, anilínkami a temperami, voskovkami (tak to robili Viera Bombová alebo Ladislav Nesselmann), aj na tablete. Sú vystrihané ako *Zimná rozprávka* Jarmily Čihánkovej alebo navrstvené ako knižky Martiny Matlovičovej, sú na papieri, na plátne, aj vyštipkané z molitanu (fakt, ako *Strom, ktorý bol na ceste* od Bystríka Vanča) a aj otláčené lisom ako farebné grafiky Blanky Votavovej z knihy *Žeriavie pero*.

Najstaršie diela majú viac než 60 rokov, tie najnovšie vznikli pred pár mesiacmi.

Kusthorička Beáta Jablonská raz povedala (o šlabikári Ferdinanda Hložníka), že keď sa malé deti pozerajú na kvalitné dielo v knihe, nenápadne sa pritom naučia veľmi veľa o umení. Až tak, že keď neskôr prídu do galérie, nepadnú na zadok.

Možno presne tom ilustrácie – tá skromná časť umenia – sú. Učia nás.
Tak sa pozrite okolo seba.

— Ida Želinská —
kurátorka TOTO! je galéria

Hlavný partner

Partner

www.totojegaleria.sk